

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. (a) Alexander III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

cap. 4. *Capellanus de feris*, ubi Probavi. Per iudicem, quando licet pendente super matrimonio, vel illud, vel aliud contrahi specialiter interdictur, *cap. tuanos de sponsa duorum*, cap. 1. & 2. hoc tit. Per Parochum, cum aut impedimentum denunciatur illi, aut probabilis est ejusdem suspicio, *cap. cum inibitio, in princip. & S. sane, de clandest. despons.* Sed an matrimonium contra interdictum Ecclesie celebratum, nullum sit; an vero sustineatur, poenitentia tantum injuncta ita contrahentibus contra Ecclesie prohibitionem, dubium est, propter juris testimonium inter se expressè pugnantia. Illud valere poenitentia contrahentibus imposta, docetur in *cap. 1. & 2. hoc tit.* Contrarium verò, immò matrimonium ipso jure nullam esse, probatur in *cap. ad dissolvendum, de despons. impub. ibi: Quod si contra interdictum nostrum in pr. iudicium ipsius aliquid fuerit attentatum, id irritam esse decernimus, & viribus omnino carere.* Etc. *tuas de sponsa duor. ibi: Et si contra interdictum Ecclesie publice factum venire presumpserit, matrimonium tam presumuose contr. ab eum poteris irritare.* Et *cap. contr. adicimus, in fine 35. q. 2. cap. 1. hoc tit. in 1. collect.* cuius pars extat in *cap. videtur, 35. q. 6. ibi: Nam quod contra interdictum, & ordinem Ecclesie factum est, ratum non haberi, tam divine, quam humana legis proclamata auctoritas.* Pro quorum iurium conciliatione Glossa in præfenti, quam sequuntur communiter Repetentes, ita distinguit: vel huiusmodi interdicto, seu prohibitioni causam dedit perpetuum impedimentum, veluti ob nunciat in aliquam cognationis speciem; & tunc certum est, conjuges statim separandos esse, & probato impedimento, matrimonium esse dissolvendum: si verò prohibitio

ex causa temporaria processit, veluti quia iam fides data fuerat alii per verba de futuro, vel quia incestum commisit conjux, aliudve ex delictis, quæ convicta adimere jus connubii solent, ut in *cap. 1. & 2. de eo qui cognovit consanguinitatem*, *cap. 2. de poenit. & remis. cap. statutum 27. q. 2. cap. admonere, cap. interfectores 33. q. 2.* eo casu si matrimonium de facto celebratur, valet, poenitentia tantum injuncta contrahentibus, etsi prohibitio iudicis præcesserit, etiamsi in fraudem litis ceptæ celebratum sit, *cap. cum in Apostolica 18. supra de spons.* Sequuntur Glossam Cironius, & le Gautre in *parat. ad hunc tit.* Barb. lib. 3. *voit 114. num. 14.* Aliter distinguit Sanchez de *matrim. lib. 7. disp. 1. num. 9.* inter prohibitionem factam à Pontifice, & factam ab aliis Ecclesiarum Prælati; ita ut primo casu contra interdictum Pontificis celebratum matrimonium nullum sit; secundo verò casu vires habeat. Illud sequitur Zypeus in *consult. Canonice ad hunc tit. consult. 1.* Sed his omnibus distinctionibus omissis, Basil. de *matrim. lib. 6. cap. 6.* aliter distinguendum existimat, videlicet, quod si in ipsa Ecclesie prohibitione adjecta sit clausula irritans, matrimonium contra celebratum nullum sit, ex ratione legis non dubium, *C. de legibus, cap. Imperialis 25. q. 2.* Si verò tantum Ecclesia utatur clausula prohibitoria, ut olim in matrimoniis clandestinis, *cap. 3. de clandest. despons.* matrimonium contra celebratum subsistat, poenitentia contrahentibus imposta. Quæ admittit distinctione, primo casu procedunt textus in *d. cap. tuas, cap. ad dissolvendum, cap. 1. hoc tit. in 1. collect.* Secundo verò casu procedunt textus in *cap. 1. & 2. hoc tit.*

TITULUS XVII.

Qui filii sint legitimi.

CAPUT I.

(a) Alexander III.

CONquestus est nobis Herberrus lator præsentium, quod cum quandam mulierem, (b) neptem R. acceperit in (c) uxorem, præfatus R. ipsam (d) ex hæredare conatur, eo quod ante desponsationem matris suæ nata fuerit, cum postea, prout dicitur, pater mulieris præfata matrem ipsius acceperit in uxorem. Inde est, quod f. v. p. A. f. p. m. quat. rei veritate diligenter & cognita, & inquisita, nullius appellatione obstante, eam legitimam esse iudicetis, jubentes prædicto R. ex nostra, & vestra parte, ne sæpèdictæ mulieri, & hæredibus suis hac occasione super (e) hæreditatem suam molestiam inferat, vel gravamen. Si autem contra inhibitionem nostram venire præsumpserit, sublato appellationis remedio severitate ecclesiastica percellatis.

NOTÆ.

(a) Alexander III. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & post Concil. Lateran. p. 33. cap. 3. nullibi tamen ex-

primitur cui rescribat Pontifex. Cujac. autem ex quodam MS. restituit inscriptionem ita, *Exoniensi, & Voigormensi Episcopis*: quæ dioceses sunt in Anglia, ut jam notavi in cap. 6. de filiis presbyter.

(b) *Neptem R.*] Idest sobrinam, ut in cap. per tuas 10. de probat. ubi jam notavi quare in hac sexta collectione ipse R. vocatur patruus.

(c) *Vxorem.*] Unde ipse pro ea admittitur in iudicio, etiam in quaestione legitimitatis, ut probat Barbosa hic.

(d) *Exheredare.*] Idest privare hereditate paterna, quæ ad ipsam, tanquam legitimam iure fuitatis spectabat.

(e) *Hereditatem.*] Sed quomodo iudex ecclesiasticus de hereditate, & per consequens de re temporali cognoscit? cum in præsentis casu, & similibus debeat de legitimitate cognoscere, & decidit hac causâ præjudiciali, causam successione ad iudicem secularem remittete, cap. 3. de ordine cognit. cap. causam 17. hoc titul. Glof. finalis in præsentis docet, Pontificem in terris, in quibus præsens casus contingit, temporalem habuisse jurisdictionem, ideoque etiam inter laicos potuisse jus dicere in causa temporali, juxta textum in cap. per venerabilem, hoc titul. Hostiensis in præsentis ait, personas, de quibus in hoc textu, miserabiles fuisse, proindeque Pontificem in omnibus earum causis adiri potuisse, juxta tradita in cap. ex parte, de foro competent. sed utraque solutio ut divinatoria præjudicialis est, Cujac. hic succumbens difficultati, fatetur, ecclesiasticum iudicem in hoc casu de legitimatione cognoscere potuisse; iudicem verò laicum de causa successione pronuciare posse. Sed his omnibus omisissis solutionibus, dicendum est, discrimen esse constituendum inter eum casum, in quo primò & principaliter de successione agitur; & inter eum in quo secundariò, quia de legitimatione principaliter agitur, quia ejus occasione filius in successione paterna inquietatur, tanquam illegitimus. Primo casu, si opponatur quaestio illegitimitatis, quia præjudicialis est, prius debet terminari per iudicem ecclesiasticum, & tunc iudex secularis super hereditate pronuciat, dist. cap. 3. de ordine cognit. ubi probavi: secundo verò casu iudex, qui de legitimitate cognoscit, dum filium legitimum esse pronuciat, simul declarat ipsum ratione illegitimitatis non posse inquietari in hereditatis successione, & in hoc sensu incidenter super hereditate pronuciat, quo modo procedunt textus in cap. 2. cap. per latum, hoc titul. docuit Rousselius lib. 6. Hist. Pontif. juris. cap. 3. in fine.

COMMENTARIUM.

3. Conclusio traditur, & probatur.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: *Filius naturalis per subsequens matrimonium efficitur legitimus, & habilis ad succedendum in bona paterna.* Probant eam textus in cap. tanta, hoc tit. l. Divi, l. jubemus, l. cum quis, C. de natural. liber. §. final. Instir. de nupt. §. penult. de heredit. quæ ab intest. Novell. 74. & 78. Justin. auth. detriente & semisse, collat. 3. l. i. tit. 13. l. 2. tit. 15. partit. 4. leg. 10. titul. 8. lib. 5. Recopil. Illustrant ultra innumeros congestos à Barb. in præsentis, Leo Pinel. in repet. ad hunc textum, Faber de error. decad. 35. error. 6. Martha de success. legalit. p. c. 18. art. 4. Larrea decif. 8. num. 6. & decif. 43. Cujac. hic, & in Novell. 22. Amaya lib. 1. observ. cap. 4. Hunnius in encyclop. titul. 10. cap. 12. Mancinus lib. 1. Genial. cent. 15. & sequent. Leon tom. 1. decif. Valentia, decif. 93. Nogueroi. alleg. 23. & 24. Bocerius tom. 1. clas. 1. disput. 10. Sesse tom. 3. de-

cif. 231. Fachineus lib. 3. controv. cap. 30. usque ad 36. Donel. lib. 2. comment. cap. 21. ubi Osvald. inter a F. Petrus Greg. lib. 10. syntagma. cap. 4. Sarmientus lib. 1. select. cap. 6. Barbi. de potestate Episcop. 2. p. allegat. 1. & voto 73. Corvinus in jus Canonicum lib. 2. tit. 15. Cujac. lib. 13. observ. cap. 4. Arellanus de juris ration. lib. 4. capit. 5. numer. 60. Fragos. de regim. christ. Reip. p. 1. lib. 2. diff. 6. §. 1. Mercerus lib. 2. opinionum, cap. 78. Sixtinus volum. 1. consil. 9. Everard. Bronchorst. cent. 2. assertio. 92. Canisius & Cujac. hic, idem Cujac. ad tit. Cod. de natural. lib. Michelorius de fratribus, 3. p. cap. 23. & 24. Arnleus 2. prælectionum, cap. 2. sect. 8. num. 47. & lib. 7. de rebus public. capit. 2. sect. 14. Christineus tom. 1. decif. 310. Ant. Gomez in l. 18. Tauri, num. 59.

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo. Facta pro infectis nunquam haberi possunt, l. in bello 12. §. facti, ff. de captivis, l. unic. C. de rapto virginum, l. 31. ff. de reg. jur. præcipue transitoria, l. Fabris 6. ff. de oper. libert. leg. cum hereditas 34. ff. de hered. instir. Facit Horatius lib. 3. carmin. od. 29.

Non tamen irritum

Quodcumque retro est, efficit, neque

Diffinet, infectumque reddet,

Quod fugiens semel hora vexit.

Sed filii naturales verè illegitimi nati sunt: igitur etiam subsequito matrimonio, exere maculam illam illegitimitatis, cum sit facti, nequeunt; præcipue cum id, quod ab initio vitiosum est, tractu temporis convalescere non possit, l. quod ab initio, ff. de reg. jur. l. 1. ff. de regula Casoniana. Facit textus in l. si minor ff. de servis exporti. Augetur hæc difficultas ex eo, nam licet hæc legitimitatio procedere possit attento jure civili, juxta quod concubinatus permissus erat, l. 1. l. in concubina 3. ff. de concubinis, immò parum differbat concubina ab uxore, l. item 49. §. parvi, ff. de legat. 3. l. in libera 24. ff. de ritu nupt. late illustravi in can. 2. Concil. Illiber. tamen sacris canonibus concubinarum consuetudo, utpote juri divino contraria, improbat est, cap. audita 34. dist. c. nemo, cap. dicat, cap. meretrices 32. quast. 4. & probavi in ipso canone 2. Concilii; adeò ut matrimonium cum concubina sequutum, ex æquitate ad tollendam maculam permittatur. D. Basil. in can. 26. ad Amphilocho. ibi: Fornicatio non est matrimonium, sed nec initium matrimonii; quare si fieri possit, ut qui post fornicationem conjunguntur, separentur, id est melius: si autem eis omnino placeat consortium, fornicationis quidem poenam agnoscant; ne separentur autem, ne quid deterius accidat. Ergo juxta sacros Canones hæc legitimitatio procedere non debet, ne per eos concubinatus forveri videatur. Augetur secundò hæc dubitandi ratio, nam & jure civili, ut legitimitatio hæc procedat, desideratur consensus filiorum, auth. quibus modis naturales efficiantur, §. generaliter. Item dotalia instrumenta, d. auth. §. illud, §. final. Instir. de nupt. ibi: Dotibus instrumentis compositis. Ergo non sufficit tantum matrimonium celebrari, ut filii antea suscepti efficiantur legitimi.

Quà difficultate ita fulcità non obstante, vera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est, filiorum varias species esse, ut agnoverunt Paleotus de nothis & spuris, Lupus de illegitimis, Comez in leg. 11. Tauri, Covarr. & alii congesti à Rojas in epit. success. cap. 1. num. 23.

Et

Et licet omnes ad duas species reducat Julius Pollux lib. 3. *onomast. cap. 2.* nempe ad susceptos ex licito conjugio, & ad filios aliunde natos, congruentior est presentis titulo illa summa divisio, ut alii sint filii legitimi, alii illegitimi, quæ divisio aliam subdivisionem recipit; nam filiorum legitimorum alii sunt legitimi naturales, alii tantum legitimi. Legitimi & naturales illi dicuntur, qui ex legitimo conjugio nati sunt, quia lege, & naturâ, matrimonium approbantibus, nascuntur, de quibus *in l. filium ff. de his qui sunt sui, l. semper, ff. de in jus vocand. aurb. quibus modis naturales efficiuntur, ff. negigitur, collat. 7. aurb. nunc soli, C. de naturalib. liber. princip. Instit. de nupt. & de patria potest. cap. accessit §. de despons. impub. cap. olim 6. de cleric. conjugat. cap. transmissæ hoc tit. quo casu filii nati ex hujusmodi concubiti legitimi creduntur, d. l. filium, licet difficultis sit talis probatio, l. Lucius 83. ff. de condit. & demonstr. probavi latè in cap. per tuas, de prob. Eisdem speciei censentur filii nati ex matrimonio, quod parentes cum bona fide contraxerunt in gradu prohibito, cap. ex tenore, hoc tit. ubi dicemus. Filii autem legitimi non naturales dicuntur, qui lege aliqua in numerum filiorum naturalium recensentur, quamvis legitimi non sint, argumento textus in l. legitima 6. ff. de pat. docet Bertrandus de jure liber. cap. 4. in princip. quales sunt hi, qui adoptati, vel adrogati sunt, l. 1. & per totum ff. de adopt. l. cum adoptivis, C. eod. vital. Petrus Greg. lib. 3. *synagm. cap. 10.* Faber in jurisprad. tit. 10. princip. i. illar. 17. & princip. 4. illar. 11. Bertrandus ubi supra cap. 43. fol. 167.*

6. Filiorum etiam illegitimorum variaz speciei; nam alii sunt filii illegitimi, quos simpliciter naturales vocamus, Græcè nothos, quorum nomen Latine exprimi non posse testatur Cujac. in Novell. 12. *vers. secunda pars,* de quibus agit in tit. C. de natural. liber. l. in concubinato, ff. de concubinis, cap. final. 32. q. 4. l. tit. 15. part. 4. Hi tales jure civili dicebantur, quia nati erant ex concubina domi retenta, quam pater sine stupri crimine retinebat; cuius concubitus licet matrimonium verè non esset, permittus tamen erat, & parum à matrimonio distabat, l. i. d. l. in concubinato, l. si quis officium ff. de ritu nupt. docent Connanus lib. 2. *comment. c. 16* & lib. 8. c. 13. Hothomanus in disp. de spuris, c. 1. & 2. Bertrandus de jure liberor. cap. 30. & 43. Petrus Gregori. lib. 10. *synagm. cap. 3. num. 15.* Arniscus tom. 1. *politic. lib. 2. de reb. public. cap. 2. sect. 13.* Sarmiento lib. 1. *select. cap. 7. num. 1.* Unde exponendus est textus in l. final. ff. de his qui sunt sui, si omittis Cujacio, Donello & aliis congestis ab Oivaldo lib. 2. *comment. cap. 27. littera C.* observes, verbum rediguntur, ibi propriè accipi respectu emancipati, & impropriè respectu naturalis, ut in §. aliquando, Instit. de nupt. ut aliàs interpretatur Glossa verbo *Manumitti*, in l. 2. ff. de officio Procons. Sed cum concubinatorum plerumque consisteret inter dominum, & ejus ancillam, l. denique 8. ff. de pignor. l. penult. ff. de rebus aurb. judic. l. ult. C. de manumiss. inde est, quod nati ex eis erant servi, filiique naturales dicebantur, d. l. ult. ff. de his qui sunt sui, l. final. ff. de adopt. l. Lucius 88. §. final. ff. de leg. 2. l. ult. ff. de jure delib. juncto Cujac. lib. 3. obs. c. 37. Cum pater 7. §. volo, ff. de legat. 2. textus ita interpretandi in l. omnes 17. §. 1. ff. que in fraud. cred. d. natur. al. §. ff. de præscript. verb. l. si rogatus 20. §. mulieri, ff. de manumiss. vind. l. naturalis 7. l. final.

ff. de consir. tutore, l. ult. C. quanto mulier tute officio. l. ult. ff. de manumiss. docent Hothomanus & Bertrandus supra, Faber in Papin. tit. 9. de nupt. princip. 11. illar. 1. Et cum olim inter filios illegitimos nulla consideraretur differentia, Constantinus Magnus naturales dici voluit filios, qui ex solutis procreabantur, ut testis est Justinianus in Novell. 89. *quibus modis naturales.* Et licet ideo ausus fuerit Aneas Robertus lib. 2. *rer. judic. cap. 14.* asserere Constantinum non ex legitimo matrimonio, sed ex furtivo amplexu Constantii cum Helena procreatum fuisse, quod & ante attentarunt Zozimus tom. 3. *annal. lib. 2. in princip.* Nicephorus lib. 7. *hyst. cap. 18.* facile tamen ab hac calumnia defendit sanctam Helenam D. Josephus de Retes lib. 8. *opuscul. fol. 329.* & nos in cap. 15. de sponsal. Verum cum sacris Canonibus prohibitus sit concubitus, immò magis detestabilis sit consuetudo cum concubina, quam accessus ad meretricem, argumento capitis finalis de consuet. ideo difficilius est, qui filii naturales dicantur in cap. per venerabilem, & similibus, hoc tit. Et obtinuit sententia Doctorum melioris notæ, assentantium, eos naturales dici, qui ex soluto, & soluta sunt geniti, inter quos poterat matrimonium tempore conceptionis sine dispensatione consistere: docent Abbas in d. cap. per venerabilem, Sarmiento lib. 1. *select. cap. 7. num. 3.* Matienzo in l. 9. tit. 8. lib. 5. *Recopil. glos. 2. num. 3.* & ita expressè cautum est in l. 11. Tauri, quæ est hodie lex 9. tit. 8. lib. 5. *recopil.* quamvis contrarium defendant Lara in l. si quis à liberis, in princip. n. 82. Cervantes in l. 10. Tauri, num. 28. Unde rectè resolvit Parladorius *different. 14. §. 1.* filium genitum à Clerico in minoribus ordinibus constituto, etiam beneficium ecclesiasticum habente, naturalem esse.

7. Alii sunt illegitimi, quos spurios vocamus, qui propriè sunt nati ex ea quæ exposita est omnibus, ut quo patre concepti sint, ignoretur; & in hoc à filiis naturalibus differunt spurii, quod isti sine certo patre nascuntur, ideoque apud Romanos tantum duabus illis litteris S. P. scribebantur, id est sine patre. Gajus lib. 1. *Instit. cap. 4.* ubi ait, spurios appellari sine patre filios. Illustrant Plutarchus in *problem. Alex. ab Alex. lib. 5. diæ. Genial. cap. 5.* Catellianus Corta in *memorab. verbo Spurios*, Petrus Crinitus de *honest. discip. lib. 10. cap. 5.* P. Greg. lib. 10. *synagm. cap. 13. n. 18.* Connanus lib. 2. *comment. cap. 16. num. 2.* Unde non male in Digestorum libris hujusmodi filii spurii appellantur vulgò nati, l. vulgò 23. ff. de statu hominum, l. 2. juncto l. si spurios 4. ff. unde cognati, l. si ex liberta, C. de suis & legit. Media ætas degeneres vocavit, quia neque genus, neque gentem habent. Oleric. Vital. lib. 4. *hist. eccl. anno Christi 1074.* Degener, ut pote nothus est. Aliquando spurii dicuntur filii nati ex parentibus, qui matrimonium contrahere non possunt tempore conceptionis, vel natiuitatis: textus disertus in l. Imperatores 29. §. 1. ff. de probat. ubi natus ex adulterio spurius appellatur. Similiter etiam filius natus ex incestu, l. spurii 6. ff. de decur. Unde passim spurii opponuntur justis liberis, l. 4. in fine, ff. de in jus vocando, l. ult. ff. qui perant tutores: & vulgò quæ sita opponuntur jure quæ sitis, l. patrona 18. ff. de bonis liberis, l. si quis à liberis §. 2. ff. del. agnosce. Hothom. de spuris cap. 1. & 2. Illegitimi etiam filii sunt qui dicuntur Manceres in cap. nisi cum pridem §. persona, de renunc. cap. per venerabilem, hoc tit. ap. 23.

Dente

Deuterón. quo nomine latè sumpto significantur filii nati ex scortis & meretricibus, *Exodi cap. 23. lib. 1. tit. 5. part. 4.* Petrus Greg. ubi supra, num. 19, strictè autem, & specificè illi dicuntur, qui nati sunt ex his parentibus, qui jure Pontificio matrimonium contrahere prohibentur. Covarr. d. 2. p. de matrim. cap. 8. §. 5. num. 2. Matienzo in l. 9. tit. 5. lib. 5. recopil. gloss. 2. Tandem alii sunt adulterini, qui nati sunt ex uxorato, & soluta, vel ex duobus uxoratis, cap. lex, §. adulterium 32. q. 3. d. cap. per venerabilem, §. quid autem, l. si adulterium. ff. de adulteriis, l. 1. tit. 15. part. 4. & in l. 9. Tauri, quæ est 7. tit. 8. lib. 5. recopil. dicitur filius adulterinus natus ex dampnabili coitu, quia matri inde pœna mortis naturalis imponitur, l. 1. tit. 7. lib. 4. fori, l. 1. tit. 20. lib. 8. Recopil. & licet filium procreatum à clerico in sacris ordinibus constituto adulterinum dicant Glossa, verbo *Adulterinis*, in d. cap. per venerabilem, & ibi Abbas num. 32. Immola in Clement. 1. de officio Ordin. Covarr. in 4. 2. p. cap. 8. §. 5. num. 14. Plaza lib. 1. de delict. cap. 41. num. 31. & alii relati à Gutierrez lib. 2. canonic. cap. 7. n. 39. tamen contraria sententia verior est; nam clerici cum muliere soluta concubitus non est adulterium, immò nec sacrilegium, nec incestus, vel stuprum, ut alii putarunt; sed simplex tantum fornicatio, ex textu ferè diferto in cap. quia circa, de bigam. ibi: *Tanquam simplici fornicatione notariis.* Faciunt textus in cap. Maximilianus, cap. presbyter, 81. dist. cap. lator 2. q. 7. docent Federicus de Senis consil. 167. Cardinal. in Clement. ad nostram. de heretic. Felinus in cap. ac si clerici in princip. n. 14. de judiciis. Decius ibi, num. 37. Menchaca de success. creat. §. 22. num. 50. Avendanno in l. 9. Tauri, Gloss. 10. num. 10. Gutierrez lib. 2. canon. cap. 7. num. 44. Sed contrarium probavi in d. cap. quia circa, videlicet sacrilegium committi. Tandem ad illegitimorum species pertinent filii incestuosi, qui nascuntur ex parentibus sanguine conjunctis in gradu prohibito per lineam transversalem, l. si adulterium, ff. de adulteriis, l. quin etiam, ff. de ritu nupt. §. inter eos, Insti. de nupt. Antonius Gomez in l. 9. Tauri, num. 13. Matienzo in l. 6. gloss. 3. tit. 8. lib. 5. Recopil. Nefarii etiam sunt filii illegitimi, qui nascuntur ex patre & filia, vel aliis ascendentibus, d. l. quin etiam, ff. de ritu nupt. §. ergo, Insti. de nupt. P. Gregorius d. cap. 3. num. 30.

8.
De legitimatione.

Secundò sciendum est, jure Digestorum incognitum fuisse hoc legitimationis beneficium; nam licet si dum filius in utero erat, mater in uxorem duceretur, legitimus ipse nasceretur, l. 3. §. 1. ibi: *Ut uxor ducta suum pariat; ff. de suis & legitimis, l. 3. §. 6. ff. de Carbon. edito;* tamen si jam natus erat, legitimitas non contingebat, usque dum Imperator Constantianus statuit, subsequente matrimonio inter parentes, filios legitimos reddi, leg. Droi, l. jubemus, C. de natural. lib. notandus est textus in l. 4. C. de pactis convent. in illis verbis: *Cum in potestate patris constituti non essetis.* Et licet stricta fuisset ea constitutio, utpote loquens tantum de filiis susceptis ex ingenuis concubinis, non verò ex aliis fœminis, Imperatores Anastasianus in d. l. jubemus, & Justinianus in l. cum quis, l. nuper, C. eod. tit. novel. 12. eam constitutionem protraxerunt ad filios naturales ex quibuscumque fœminis susceptos, ut jam notavit Basil. de matrim. lib. 11. cap. 1. Quod Ecclesia admisit in præfenti textu, & aliis supra citatis; ita ut filii ita legitimi, pro legitimis habeantur, ac si ex legitimo matrimonio nati essent; quia

juris fitione retrotrahitur legitimitas hæc ad tempus natiuitatis, argumento legis *lex Cornelia*, ff. de testam. l. potior, ff. qui potiores, l. necessario, §. quod si pendente, ff. de periculo, & commodo: ut contingit in fitione postliminii, juxta quam ab hostibus captus, rediens terrò fingitur in civitate fuisse, l. retro, ff. de captivis: & habetur ac si nunquam in captivitate fuisset, l. postliminium, ff. eod. titul. ut etiam contingit in casu textus in l. hæres quandoque, ff. de acquir. heredit. Sic legitimitas efficit legitimum haberi, ac si nunquam fuerit illegitimus, argumento textus in l. si quis filio, §. penult. ff. de injusto rupto. Et quemadmodum captivus postliminio reuersus excludit secundogenitos, & remotiores, d. l. si quis filio, §. siue, l. si deportatus, ff. de bonis libert. l. qui ex liberis, §. 1. ff. de honor. possess. secundum tab. simili modo legitimus præferatur secundogenitis, etiam contante matrimonio: latè probat Michelorius de fratribus 3. p. cap. 23. & 24.

Unde inferitur, filium legitimum per subsequens matrimonium, succedere in regnum, nobilitatem, & arma parentum. Mantic. de conject. lib. 11. tit. 12. num. 4. Tiraq. de nobilit. in cap. 15. num. 21. item in feudum, Solorzanus de jure Ind. tom. 2. lib. 2. cap. 17. num. 46. licet contrarium defendat Bronchorst. cent. 2. assert. 92. & facere deficere conditionem, si sine liberis, docet Fufarius de substit. pag. 408. & succedere in bonorum vinculo, seu primogenio, docent Gregor. Lopez in l. 2. gloss. 10. tit. 15. part. 2. Molin. de primog. lib. 3. cap. 1. num. 6. excludereque substitutum, innumeris relatis tenet Marthæ de success. 1. part. q. 18. art. 8. num. 2. Unde cum in majoratu filius legitimus primogenitus præferatur cæteris fratribus, idè talis filius legitimus præferatur aliis fratribus etiam ex legitimo matrimonio postea susceptis: docent Menchaca de successione creat. lib. 1. §. 2. num. 89. Tiraq. de primog. q. 34. Covarr. 2. p. de matrim. cap. 8. §. 2. num. 28. Barb. pluribus relatis, in cap. tanta, hoc titul. num. 22. Quæ sententia non est simpliciter accipienda, sed ita ut filius primogenitus legitimus per subsequens matrimonium, præferatur filio postea nato ex eodem matrimonio, ex quo ipse legitimus est, argumento legis *cum quis, C. de natural. liber. nam si aliud matrimonium intermedium celebratum fuerit, & ex eo filius legitimus nascatur, hic filius non excluditur per filium naturalem primogenitum, legitimum postea sequenti matrimonio, ut tenet Cardinalis hic, num. 5. Præpositus num. 8. Alex. de Nevo num. 29. Cifuentes in l. 40. Tauri, in princip. & ibi Avendanno gloss. 11. n. 42. Gomez in l. 2. Tauri, num. 64. Gregorius in d. l. 2. gloss. 9. Cevallos q. 606. Pro quorum sententia facit ea ratio, nam legitimus per subsequens matrimonium, licet ex tempore contracti matrimonii legitimus sit, Covarr. d. §. 2. n. 25. in ea tamen conceptione vel natiuitate usque ad contractum matrimonii non est verè legitimus, sed habetur pro legitimo per fitionem, ut supra dixi, & probant Butrius hic num. 3. Mantica d. lib. 11. tit. 12. n. 19. Quæ fictio non inducitur in præjudicium tertii, aut, quibus modis §. liceat; fictio enim nititur benignitate, quæ est fundamentum omnium fitionum, l. postliminium 19. ff. de captivis: sed æquitas locum non habet ubi datur præjudicium tertii, l. 2. §. item, ff. de aqua pluvial. denique 19. l. neque, ff. ex quibus causis majores: ergo in hoc casu non procedit fictio in præjudicium illius, qui legitime*

9.
Variis illis
tiones ex
hoc textu

timè natus est. Facit etiam textus *in c. quamvis. de rescript. in 6.* ubi docetur, quod si Pontifex alicui concedat gratiam ad beneficium proximè vacaturum, moxque revocata eà gratiâ secundo ipsam concedat, demumque priorem restituat, non censetur restituissè in præjudicium secundi. Facit etiam textus *in cap. si pro te 13. eod. tit. ul.* Nec tunc obstat dicta authentica *quibus modis, §. reliquis, & §. adoptionis*, ubi docetur filium naturalem legitimatum vocari ad omnes illas successiones, quas haberet, si verè legitimus esset à principio: ergo admitti debet ad primogenium, exclusis fratribus ætate minoribus, etiam ante legitimationem natis; præcipuè, nam cum legitimatio hæc fiat virtute retroactionis, debet fieri cum omnibus suis effectibus, *l. lege, ff. de testam.* ne dicamus eundem filium esse legitimatum, & illegitimum. Nam respondetur, Justinianum in eo textu loqui de bonis divisibilibus, quæ pater, vel immediatus possessor habebat; non verò de bonis primogenii, seu fideicommissio subjectis, de quibus agimus, inter quæ magna est differentia; nam filius legitimus vivente patre non habet jus irrevocabile ad ejus bona; quia pater potest illa distrahere, & filio auferre; quin immo etiam si non distrahat, sed filios alios postea suscipiat, revocatur partim jus in spe quæsitum, & bona dividuntur post ejus mortem inter liberos: in bonis autem majoratus aliter contingit; nam possessor non potest illa, nec in vita, nec in morte distrahere, *l. filius 114. §. Divi, ff. de legat. 1.* sed filio primogenito integrum relinquere debet, & illi competit jus irrevocabile; etiam vivente patre. Tirac. *de primog. q. 21. & 40.* Covarr. *lib. 3. variar. cap. 5.* Unde quamvis regulariter retroactio fiat cum omnibus juris effectibus, tamen in præsentis casu cum gravi præjudicio tertii non admittitur. Nec obstat quod dicebamus, exinde sequi filium pro parte legitimum esse, pro parte verò illegitimum; nam id rectè evenire potest diversis temporibus, ita ut legitimus sit post contractum matrimonium, illegitimus verò antequam illud sequeretur.

10. Quod proximè diximus, filium naturalem primogenitum legitimatum præferendum esse in successione majoratus cæteris fratribus ex eodem matrimonio secundo genitis, intelligendum est, nisi in fundatione vocentur filii primogeniti, & ex legitimo matrimonio nati; nam tunc filius naturalis legitimatus per subsequens matrimonium non excludit secundogenitum, ut tenent Mancinus *centur. 1. genal. cap. 15.* Mantica *d. lib. 1. de conjectur. 12. num. 17.* Martha *de success. legali, 1. p. q. 18. art. 8. n. 8.* Menochius *d. præsumpt. 81. num. 2.* Peregrinus *de fideicommiss. art. 25. q. 40.* Fachineus *lib. 4. contror. cap. 54.* Faber *de error. decad. 35. error. 6.* innumeri congesti à Fajardo *de legitimat. n. 266.* Ratio est, nam fundator majoratus expressè voluit, quod successor nasceretur legitimus; illa enim verba, *de legitimo matrimonio*, conjungunt eodem tempore nativitatem cum matrimonio; quippe qualitas adjuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, *l. in delictis, §. si damnum, ff. de noxal. action. l. Titius, de milit. ar. testam.* Sed filius naturalis, quamvis per subsequens matrimonium reddatur legitimus, non tamen est de legitimo matrimonio natus, ut docet Baldus *in l. filium, num. 10. ff. de his qui sunt sui.* Et patet, nam licet lex facere possit, ut illegitimus reputetur le-

gitimus, cum hoc juris sit, in jureque consistat; tamen quod sit de legitimo matrimonio natus, facere non potest, cum hoc facti sit: ergo talis filius legitimatus non potest admitti ad primogenituram in præsentis casu. Nec obstat si dicas, matrimonium sequutum retrotrahi ad tempus nativitatis, ex præsentis textu; nam hoc procedit per fictionem, ut contingit in omnibus legitimisationibus, *l. ult. de natal. restit.* & quod sit per fictionem, non est propriè tale, *l. lege, ff. de testam. l. 2. ff. de usufructu earum rerum*: atqui verba testatoris intelligi debent secundum naturam, & veritatem, & non secundum fictionem, *l. ult. C. de his qui veniam.* Et sic præsentis casus non verificatur in filio legitimo per fictionem, unde eleganter Baldus *in l. in testamento 14. in fine, ff. de testam. milit.* docuit legitimisationem non fingi retro respectu eorum, quæ determinato modo habent voluntatem. Sed hæc sententia, quamvis in puncto juris vera sit, tamen in praxi non audeam recedere à contraria, quæ etiam hoc casu filium legitimatum per subsequens matrimonium, exclusis fratribus postea natis, admittit ad primogenium: tum propter frequentes Senatus Castellæ decisiones; tum propter autoritatem Doctorum, qui eam sequuntur: quamplures refert Fajardus *suprà, num. 265.* quibus addo Greg. Lopez *in d. l. 2. gloss. 9.* Covarr. *d. cap. 8. §. 2. num. 30.* Molinam *de primog. lib. 3. cap. 1. n. 10.* Nogueroi, *allegat. 23. Barb. voto 73.*

Duo tamen desiderantur, & concurrere debent ut legitimatio hæc procedat. Primum, ut matrimonium sequatur, nec interest quod in articulo mortis celebretur, ut pluribus relatis docent *vis.* Sanchez *lib. 7. de matrim. disput. 105. num. 4.* Basil. *eod. tract. lib. 11. cap. 1. §. 1. Barb. in cap. tanta, hoc tit. num. 8.* Leo Pinel, *hic, num. 293.* Nogueroi, *alleg. 24. Barb. voto 73.* Michelorius *de fratrib. cap. 23.* Ratio est, nam apud omnes constat, matrimonium in articulo mortis contrahi posse, sed legitimatio est effectus matrimonii, ab eo inseparabilis: ergo talis legitimatio, matrimonio quocumque tempore sequuto, datur. Unde prædicti Doctores rectè inferunt, filium ita legitimatum in articulo mortis excludere substitutum, nec ideo partem dolum committere, quia dolum non facit qui suo jure utitur, *l. dolum, ff. de reg. jur. maxime cum dolum non præsumatur, l. dolum, C. de dolo.* Nec obstat, quod ad legitimisationem filiorum per subsequens matrimonium desideratur spes suscipiendi prolem, *l. nuper, C. de natural. liberis*; quia alias inter impotentes matrimonium celebratum non valet, *cap. 1. junctis ibi adductis, de frigid.* sed in hoc casu nulla spes suscipiendi prolem datur, ergo hæc legitimatio dari nequit. Nam respondetur, legitimisationem hanc provenire ex sola matrimonii validitate; ad matrimonium autem legitime celebrandum sufficit potentia coeundi in actu, vel in habitu, *l. penult. C. de nupt.* quæ in præsentis casu adest, ut considerat Matienzus *in rubr. ut. 1. lib. 5. Recopil. n. 191.* Nec etiam obstat, quod matrimonium morte dissolvitur, *cap. penult. & final. de secundis nupt.* & ita non potest incipere ubi finiri debet, juxta textum *in lege Titio, ff. de usufructu, l. usufructum, ff. de usufructu legat. l. hæres meus, §. quamvis, ff. de cond. & demon. l. si pater, ff. de jure dor. l. cum pater, ff. de pactis dotal. l. 7. §. libertas, ff. de manumiss. test.* Nam respondetur cum Sarmiento *lib. 1. select. cap. 6. n. 6.* aliud esse conferri matrimo-

nium

nium in tempore mortis, quod fieri non potest, ex iuribus proximè citatis: aliud verò illud celebrare tempore mortis, quod tempus vitæ tribuitur: unde in l. libertas 17. & l. final. ff. de manumiss. restam. docetur, quod quamvis libertas dari non possit servo cum morietur; tamen illi morienti rectè datur; l. unic. §. sumus, C. de Latina libert. Tandem non obstat matrimonium in articulo mortis contractum cenferi fraudulentum ex solo animo excludendi substitutum dato sub conditione, si sine liberis decederet, ut probari videtur ex l. filia 59. ff. soluto matrim. iunctis traditis à Sarmiento de redditis 4. p. q. 4. num. 6. Quia respondetur, fraudem in dubio non præsumi, l. merito, ff. pro socio, l. sed smarius, §. final. ff. qui & à quibus. Quin immò in contrahendo matrimonio præcipuum est consulere animæ, filiosque relinquere cum honore, & sine nota infamæ illegitimitatis. Et licet per consequens excludatur substitutus, id tamen non attenditur, l. fistulas 78. §. 1. ff. de contrahend. emption. Nec obstat dicta lex filia, quia procedit eo casu, quo quando quod geritur in mortis articulo, non prodest morienti, & nocet alteri, ut docet Mantica d. tit. 12. num. 5. in præsentem casu prodest matrimonium morienti, & ejus filiis; unde per fraudem celebratum non creditur. Quid autem si expressè constaret ex confessione patris, vel aliis conjecturis, ipsum animo fraudandi substitutum matrimonium celebrasse; an adhuc filius legitimatus excludat substitutum, quærent Interpretes? Et ipsum non excludere, docuerunt Mantica d. lib. II. de conject. tit. 13. num. 5. Molina de primog. lib. 2. cap. 5. num. 17. moti autoritate textus in c. 2. de renunciat. lib. 6. c. constituit. 20. q. 3. Sed adhuc affirmativa sententia verior est, quam tenuerunt Menchaca lib. 6. usufreq. c. 41. num. 5. Sarmiento lib. 1. select. c. 6. num. 2. Molina de just. disp. 172. Spino in speculo, gloss. 15. num. 106. Pro qua sententia facit textus in l. filium, §. sed cum, ff. de bonor. possess. contratab. ibi: Erit ergo venale beneficium, & ea ratio; nam si hæres gravatus restituere sub conditione, si sine liberis, matrimonium contraxerit animo expressè excludendi substitutum, nemo negavit filios ex tali matrimonio substitutum excludere: ergo idem dicendum est in casu proposito. Nec favent contrariæ sententiæ textus in d. cap. 2. & in d. cap. constituit: nam in d. c. 2. non agitur de actu in mortis articulo celebrato, sed de renunciatione beneficii fraudulosa, & ambitiosè facta; quæ ideo à Bonifacio VIII. improbat. Similiter in d. c. constituit, agitur de puniendo dolo Abbatis, qui Monachum ad professionem admittit animo tantum captandæ hæreditatis; professio autem sustinetur.

12. **Filii debent esse naturales.** Secundo desideratur, ut legitimatio hæc cedat, quod filii sint naturales, id est suscepti ex soluto, & soluta, inter quos tempore nativitatis & conceptionis poterat licetè, & sine dispensatione matrimonium celebrari, cap. innotuit, de elect. l. 9. tit. 8. lib. 5. Recopil. Ratio est, nam cum hæc legitimatio procedat mediante fictione, & retrotractione ipsius matrimonii, necessarium est, quod detur habitas extremorum, videlicet extremi à quo, & extremi ad quod, l. bonorum, ff. rem ratam haberi, l. i. §. final. ff. de appellat. cum aliis traditis à Bartolo in l. si is qui, num. 28. ff. de usucap. Barb. in l. divorzio, in princip. num. 12. ff. solut. matrim. Ita ut verè legitimi nasci possint tempore conceptionis, seu

nativitatis? An verò hæc habitas desideretur utroque tempore, conceptionis scilicet, & nativitatis, vel sufficiat tantum unum tempus, disputant latè Fajardus de legitimatone, ex numer. 24. Leo Pinel. in præsentem. Et licet in puncto juris stricti verum sit, tempore conceptionis præcisè habitatem extremi desiderari; tamen in praxi obtinuit, sat esse uno ex his temporibus habitatem dari ad contrahendum matrimonium, prout filio magis prodest, argumento legis nuper, C. de natural. liber. l. servorum, §. ingenuus, ff. de statu hominum, §. sed si quis, Insti. de ingenuis: docent Basil. lib. II. de matrim. quest. 3. P. Molina. de just. & jur. tract. 2. disput. 182. Fufarius de substit. quest. 409. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 7. n. 19. Fachineus lib. 3. contror. quest. 50. Fajardus supra num. 23. Mancinus genial. centur. I. cap. 16. Amaya lib. I. obs. quest. 4.

His suppositis, ut ad rationem præsentis assertionis perveniamus, variis ommissis adductis à Re-^{13.} traditur
ratio detur
denari.
petentibus hic, credo veram rationem assignari ab Alexandro III. in cap. tanta, hoc tit. in illis verbis: *Tanta est vis matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium legitimi habeantur; & provenire ex favore ipsius matrimonii, qui magnus est; cap. final. de re judic. cap. videtur, qui matrimonia accusare, cap. labor. 7. de re judic. cap. ex litteris 4. de integr. restit. c. 1. ut lite non contest. Ilte autem favor in eo consistit, ut matrimonium contractum à parentibus post nativitatem filiorum, perinde habeatur, ac si post matrimonium contractum nascerentur, ut docent Sarmiento lib. 1. select. cap. 5. num. 8. & cap. 6. & 7. Gregorius Lopez in l. 1. tit. 3. part. 4. Hujus retrotractionis rationem communiter adducunt Interpretes ex eo, quia ille, qui duxit uxorem mulierem illam, ex qua suscepit filios, creditur habuisse ab initio animum contrahendi matrimonium cum ipsa, ut probari videtur ex l. cum quis, vers. neque enim, C. de natural. liber. Sed verius credo, causam efficientem hujus retrotractionis ex eo provenire; nam cum Ecclesia intenderet homines ad rectam semitam reducere, ut eos alliceret, & invitaret ad matrimonium contrahendum, statuit, ut filii antea suscepti per subsequens matrimonium reddantur legitimi, ut ita amor filiorum impellat parentes ad contrahendum matrimonium. Unde deducitur, legitimatorem hanc esse juris positivi, & ita Ecclesiam posse ex justis causis legitimatorem hoc beneficium revocare: nectantum filii legitimantur, verum etiam nepotes; nec interest, quod parentes eorum, alterve ex eis intermedium contraxerit matrimonium, ut probabimus infra in cap. tanta.*

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, cui ^{14.} Dissoluitur
ratio.
respondeo, quod licet res facti pro infectis haberi natura non patiatur; tamen ubi subest dubitandi ratio, æquitas plerumque factum non attenditur, immò quasi non factum juris censurà habetur, l. interdum, ff. de natural. restit. ibi: *Hic enim quantum ad totum jus pertinet, perinde habetur, atque si ingenuus natus esset. Authent. quibus modis naturales, §. filium verò, ibi: Faciamus cum velut ex quadam machinatione cognatum. Quia Princeps quoad juris effectus pro infectis facta considerat, l. jubemus, §. i. C. de sacros. Eccles. l. non dubium, C. de legibus, l. cum ea, C. de transact. l. i. C. qui pro sua jurisdict. l. creditori, in fine, C. de donat. inter, l. Divo, C. qui manumit. l. 1. §. sed ab absentibus, ff. de his*

his qui in testam. delentur, l. 1. & 2. ff. unde vir & uxor, l. qui restituere, ff. de rei vind. & hæc dicitur veritas quoad effectum, non quoad factum. Nec obstat dicta regula, *Quod ab initio*, quæ procedit secundum veritatem, inspecto solo tractu temporis: at nos hic secundum fictionem disputamus, juxta quam per retractionem matrimonium ab initio contractum creditur, ut docuit Leo Pintel. in presenti, num. 296. Nec obstat secundum augmentum dubitandi rationis nam non rectè infertur, Ecclesiam beneficium hoc legitimatōnis approbantem, concubinatum fovere; nam potius ut à peccato concubinari arceantur, & spe legitimatōnis filiorum ad matrimonium contrahendum alliciantur, hoc legitimatōnis statuit, argumento capitis inter cetera 22. q. 4. cap. inter opera, de spons. & ita odio habeant homines pellicatum, profusamque libidinem autem, quibus modis naturales, coll. 7. c. 12. §. si verò. Nec obstat auctoritas D. Basilii ad Amph. quam exposui in d. c. inter opera. Nec obstat, quod de consensu filiorum dicebamus, nam sciendum est, dubium esse, utrum ad hanc filiorum legitimatōnem eorum consensus desideretur? Et affirmativam sententiam tenuerunt plures relati à Menchaca lib. 5. usufrug. cap. 42. num. 3. moti auctoritate textus in d. autem, quibus modis, §. gener autem, ibi: Dum & filii hoc ratum habuerint. Sed contrarium verius est, videlicet legitimatōnem hanc aded ex vi, & effectu matrimonii provenire, ut etiam reclamantes filii per subsequens matrimonium legitimantur, ut tenet Palacios Rubios in cap. per vestras, notab. 3. §. 21. num. 13. Matienzo in l. 10. tit. 8. lib. 5. gloss. 3. num. 6. Molina de justitia disput. 17. vers. ut naturales. Sarmiento lib. 1. selecti, cap. 8. num. 1. Et probatur, quoniam effectus à jure ipso inductus non potest per filiorum voluntatem impediri, l. nemo, ff. de legat. 1. l. cum quasi 30. §. sed

si sum, ff. de filiis & omniss. libert. maxime cum ex prædicta legitimatōne maximus honor, & utilitas filiis obveniat, quæ potius spectanda est, quam leve incommodum patriæ potestatis. Nec obstat dicta authentica quibus modis; nam procedit de jure civili, quo attento legitimatō hæc non tam ex vi, & effectu matrimonii fiebat, quam ex voluntate parentum, & filiorum; cum ex jure civili Romanorum præcipue attendere fuitas, quæ ex patria potestate proveniebat; & magna vis patriæ potestatis, quæ usque ad necem filiorum extendebatur, l. in suis 11. cum vulgatis, ff. de liber. & posth. Nec tandem obstat, quod de dotalibus instrumentis expendebamus; nam potius verum est, jure canonico attento, & ex praxi communiter recepta, per subsequens matrimonium, etiam sine dotalibus instrumentis, filios legitimari, ut satis innuit Pontifex in d. cap. tanta, dum ait: *Tanta est vis matrimonii, &c.* significans legitimatōnem provenire ex efficacia matrimonii, non verò ex dotalibus instrumentis; & ita docuerunt Abbas, Decius, Angelus, Joannes Andreas, & plures, quos refert Menchaca in d. cap. 41. num. 3. Covarr. d. §. 2. num. 8. Mantica de conject. tit. 11. cap. 12. num. 7. Mieres de majorat. 2. part. q. 1. num. 6. Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 44. num. 2. quamvis contrarium teneat Menoch. consil. 16. num. 3. & consil. 58. num. 5. & 6. Nec interest, quod in d. l. cum quis, l. nuper, C. de natur. lib. liberis, requirantur ad legitimatōnem dotalia instrumenta; nam id procedit jure civili attento, quod non est sequendum in hac parte; immò potius jus canonicum amplectendum est, argumento capitis finalis, de secund. nupt. latius prosequuntur Wisembach. disputatōne 6. numero 33. Bronchorst. cent. 1. assert. 97. Suprà traditis opponi potest textus in capite innotuit, de elect. junctis ibi adductis.

CAPUT II.

(2) Idem.

Cum inter (b) I. veterem concivem vestrum, & T. mulierem sit divortii sententia canonice lata, filii eorum, qui ante sententiam ipsam nati fuerunt, & ille qui tunc conceptus erat, non debent exinde sustinere jacturam, cum parentes eorum publicè, & sine contradictione Ecclesie matrimonium inter se contraxerint. Inde est quod auctoritate Apostolica statuimus, ut filii eorum, quos ipsi ante divortium habuerunt, & qui conceptus ante latam (c) sententiam fuerat, non minus habeantur legitimi, & quod in bona paterna hæreditario jure succedant, & de bonis parentum suorum (d) nutriantur. Quocirca universitati vestre p. A. s. m. quat. præfatos filios memorati I. & prædictæ mulieris succedere in (c) bona paterna, & exinde nutrirî non prohibeatis, nec occasione divortii inter parentes eorum, eis ab aliquo molestiam, vel gravamina sustineatis inferri.

NOTÆ.

(a) *Dem.* Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. Sed jam notavit Cujac. in presenti, ex Codice M. S. restituendam esse inscriptionem ita: *Idem Canonicis & universo Clero, & populo Temalano*, qui est in regno Neapolitano: quæ inscriptio mirè congruit illis verbis hujus textus: *Cum inter Joannem veterem concivem vestrum*; & ibi: *Quocirca universitati vestre mandamus.*

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.

(b) *Veterem.* *Veterum*, legendum existimat Antonius August. in presenti, quasi nomen, aut cognomen istius civis esset *Vetus*, non autem significaret ejus antiquitatem: quæ perdocti viri sententiâ admittunt, potius legerem *Veturium*, quia celebris fuit, & antiqua gens in his provinciis *Veturia* dicta, ut probat Richardus Streinus de antiquis familiis in *Veturia*.

(c) *Latam sententiam.* Et si sint postea nati, quia sufficit tempus conceptionis, juxta tradita suprà in cap. 1.

(d) *Nutri-*